

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edincih je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leto je 60 gl., za polu leta 30 gl., za četrt leta 15 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zenta 5«.

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terrante« Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Bolnišniški troški, velik jarem srenjam.

Iz delovanja naše vlade se vidi, da ona hoče biti vsem narodom in vsem stanovom avstrijskim enako pravična, kajti nje prizadevanje za osrečenje ljudstev ni le obečanje, temuč dejansko, vsled česar uživa popolno zaupanje ne le od vseh pravicoljubnih ljudi, temveč od Njih Veličanstva samega, kar se v zadnjih časih zmeraj bolj potrjuje.

Kakor vsakega razveseli, da se kdo za njega srečo potegne, enako razveseli naš kmečki in delalni stan, ali kakor ga »Edinost« po vsej pravici imenuje: produktivni, ker beremo in slišimo, da se hoče vlada tudi za našega v resnici obžalovanja vrednega stanu potegniti. Ne da se tajiti, da je to celo potrebno, da bi se nam neznosna bremena zljajšala in več ali manj sedajne žalostno, rekeli bi obupno stanje zboljšalo, in zakaj ne, saj prav kmeti stan je ona podlaga, na katero se vsi drugi nastanjajo.

Kakor rečeno, dobra in prava volja vlade je za materialno in duševno blagost svojih ljudstev skrbeti, in veliko je tudi uže dejansko storila; ali vse dosežne naredbe so za naš stan še premalo zdatne. Ne vem, ali so vse naše rane visokej vladki znane ali ne, ali celijo se dosedaj le take rane, katere nam niso toliko nevarne, one rane pa, katere so celo nevarne, katere nam znajo v kratkem pogubljive biti, posebno v naših blizu Trsta ležečih vaseh, za one rane se ne meni živa duša, ne v deželnem, ne v državnem zboru, kakor da bi bile tako majhnega pomena, ali pa da so neozdravljive, in ako bi vis. vlada vedela, kakor mi čutimo, gotovo bi nam na pomoč prišla, in to so takozvani: »špitalski troški«.

Dosti se je uže ugibalo in poudarjalo mej kraškimi župani, kako tej pogubonosnej spaki v okom priti, odposlale so se tudi v tej zadevi prošnje na deželni zbor, pa vse je bilo zastoj, vselej je bila humaniteta na poti; prokleta humaniteta taka, kmet, steber vsej državi, ni vreden humanitetnega obzira, dasi žrtvuje kri in denar za blagostanje skupnosti države, nad onim sodom pa, kateri ne spodkopuje le blagosti občinam, temuč je tudi nekoristen, celo škodljiv skupnosti človeške ali državi, pa se ne sme humaniteta prezirati in žaliti; ne mislim pa onih, kateri so se svojim životom o zdravju svoje občine bili vedno koristni, takim se iz srca rado pomaga, in to je pravo človekoljubje, drug družemu pomagati, ali to so pri nas celo redki slučaji.

Kako pa niso razmere v eni občini pri vseh enake,

tako niso tudi v državi, tako so tudi špitalski troški v Primorju v bližini Trsta veliko bolj občutljivi, nego drugod, zatoraj bi si marsikdo mislil, katerega le-tá móra ne tlačí, da to so le malenkosti, da to ni taka spaka, kakor se mala. Zatoraj hočem faktično dokazati z neko meni znano občino, da to niso malenkosti. Županija Skopo, katera šteje nekaj nad 600 prebivalcev, toraj majhna, imela je pred leti 13 do 19 sto takega dolga povrniti deželnemu zalogu, in da ta dolg pokrije, plačuje po 50%, k neposrednim davkom uže več let z nado, da bi se vendar uže tega dolga rešila, in prostjeje dihala, ali kaka osuplost in strah za svojo eksistenco, ko ubogi, pridni in varčni gospodarja vidijo, da ko se je ta dolg nekoliko zmanjšal, napravilo se je uže toliko novega, da se dolg vsled tolike naklade ne manjša, ampak še raste, kajti družine se množe in število onih, kateri so tej občini pristojni, vedno je večje, veliko je tudi takih, katerih najstarejši ljudje ne poznajo, kajti mogoče, da še od lastih nona nono je bil v tej omenjeni občini rojen in lahko je, da število na ptujem živečih preseže v nekoliko letih število onih doma, kateri so navezani zanje skrbeti, sebe in svojo ljubo dužino pa žalostnej osodi prepustiti; ako se v poštev jemlje zraven tega še druge ogromne naklade, očividni je propad najpridnejšega in najvarčnejšega gospodarja tudi pri najboljših letinah. Ali ni to žalostno, ali je res Bog tako pozabil ubozeга kmeta, da je navezan mestnim in ptujim ljudem državati sredstva, s katerimi si svoje pokvarjene strasti gasé? To je toliko, kakor da bi ptuj človek kmetu s krvavim potom pridelano pšenico ukradel in jo doma na troške kmetove za se omlatil.

V dokaz sem omenil le eno občino, ali bolj ali manj čutijo vse občine sezanskega okraja letó nam pogubo in obup obetajoče zlo.

Ker so sedaj volitve deželnega zbora pred durmi, naj si le tó zapomnijo oni gospodje, katere čast doleti, da jim ljudstvo svojo žalostno osodo v roke izroči z nado, da jim boljše čase priboré; kajti omenjeno ni le enega človeka, temuč vsega poštenega ljudstva na Krasu glas.

O pomoči v tem obziru saj par nametov. Prveč naj se Trstu vsaj uže vzame ona privilegija, da jemlje le one kot občinarje, ki so dobri lahoni, drugim pa, ki so uže 50 let v Trstu, zabranjuje domovinske pravice. Trst je v Avstriji, naj torej tudi za to mesto velja to, kar velja za druga mesta. Sliši se, da se v bližini Rusom: hozana! Kar je Jugurta o Rimu rekel, to bi se dalo izreči na brado takih podmitljivcev.

Orožni blišč ruskih velejunakov je zadnja leta prestijal vso zemljino oblo; če se Turku sme očitati barbarstvo, odrekati se mu pa ne sme junaštvo, ki mu dohaja moč i živež iz njegove vere. Dolgo, le predolgo je bil strah po vsej Evropi, i celo najprevidniša diplomacija je z njim računila. Solimani imajo v zgodovini grozno-častna mesta. I te barbarsko-junaške strahove civilizirane Evrope je Slovan — Rus ukrotil, da životarijo sedaj le ob milosti vedno se ponavljajočih prašanj. A klo ne ve, da je Turek zdaj sličen Preširnovemu podrtemu drevesu, ki tu pa tam poganja, slednjič pa umrje? Česar niso Eugeni. Lavdoni dognali, to je dognal Rus. Smrtni vboj je Turku zadal Rus, junaški Slovan. Rim je govoril. Odtod prihaja, da se beseda: Rus sedaj se spoštljivim povdram izreka. Svet pa tudi ve, zakaj.

Rus se ozira s ponosom na svojo zgodovino, z enakim ponosom gleda na svoj Kremlin v Moskvi; ker ta sveti skupek cerkvá, palač i poslopj vsake vrste zedinja vse zgodovinske spomine do one dobe, v katerej je Peter veliki z močno roko potegol Rusijo v okrožje evropskih veleoblastij. Kremlin je Rusu versko svetišče, nekako pa tudi politično; on je Rusiji blizu to, kar je bila Akropola nekdanjim Atencem.

Ni ni gotovega o pravej zgodovini tega narodnega svetišča, celó imé Kremlin se izvaja brez prave opravičbe iz: Krem (kremen), vendar ni to lastno ime, ampak obče, kakor arabski Elkar — utvrjeno poslopje. Kremlin pa ni ena palača, kakor se ponavadno misli, ampak okolina utvrjena, ki jo zopet obdaja visoka zidina v obsegu 1700 metrov. Na tej prostorni je več poslopj, cerkvá, bazilik itd., na višavi sredi Moskve. Toraj je Kremlin nekak Alkazar, to je tvrđjava, ki hrani vse imenitnosti, Rusu zgodovinski dragi svete, zato mu je Moskva še vedno sveto mesto. srce stare i svete Rusije, Kremlin pa posvečen naroden dom, i da-si carji sedaj stolujo v Petrovem gradu, Moskva vendar ničesar ni izgubila s tem od

tem obziru kaj spremeni, ko se odpravi prosta luka. — Bog daj, čas bi bil gotovo.

Potem bi morala goriška in kranjska dežela imeti v Trstu kako kontrolo, da nadzira tiste vagabunde in pa vlačuge, ter skrbi, da se ne vlačijo po Trstu, potem tudi kontrolo v mestnej bolnici tržaške, ker znano je, da se čestokrat vlačijo nekateri po bolnici brez potrebe. Ako bi se na vse to bolj pazilo, zmanjšali bi se ti troški gotovo na polovico. In zdaj je tudi lažje napraviti tako kontrolo v Trstu, saj imamo tam naše izvrstno delujoče delalsko podporno društvo, katero bi morda prevzelo proti nekej odškodnini to kontrolo; ono ima svoje zdravnike in svoje uradnike, svoje poverjenike, ki vse slovenske ljudi v Trstu prav dobro poznajo in jih torej tudi nadzirajo. — Sploh bi se lahko tudi s kontrolo omejilo delovanje nekih institutov tržaških, kateri bi prav za prav sami morali skrbeti za troške nekaterih bolnic. — Vse to je treba dobro premisliti, in če uže ne moremo drugače odvrniti popolnoma od sebe te nesreče, vsaj kontrolo si preskrbimo, da nas ne bodo drli brez našega vedenja.

J. Ž.

Občna volilna pravica.

Vsak se mora čuditi velikej potrpežljivosti, ki jo kaže grof Taaffe nasproti faksičnoj opoziciji. To se ve da se levičarji sklicujejo na svoje veliko število v zboru ter pravijo, da je Taaffejeva večina jako neznatna. To je uže res, pa vlada temu lahko konec stori, ako hoče. Ona naj državni zbor razpusti in razpiše nove volitve, pri katerih naj za se dela, kakor so liberalci za se delali! Bomo videli, koliko liberalnih Velikonemcev pride v zbor!

Pa še vse drugače bi se pokazalo, da ljudstvo ne stoji za levičarji, ako bi svetli cesar iz svoje moči vpeljal občno volilno pravico. Ako bi se na vsakih 60.000 prebivalcev volil en poslanec, bilo bi vseh vkup 388 poslancev, za 15 več od sedaj. Po številu bi prišlo poslancev: na Galicijo 99, na Češko 93, na doljeno Avstrijo 38, na Moravsko 36, na Štajersko 20, na Tirolsko 13, na gorenjo Avstrijo 13, na Primorje 11, na Šlezijo 9, na Bukovino 9, na Kranjsko 8, na Dalmačijo 8, na Koroško 6, na Solnograd 3, na Predarelško 2. Kolikor sem jaz izračunal, bilo bi v teh deželah voljenih 149 Nemcev in 249 Nenecev (večidel Slovanov), tako da bi bili poslednji v večini, ako bi se prav Italijani z Nemci zvezali.

svojega blišča. Ker je pa grozni požar l. 1812., ko so se bili Francozje polastili mesta i tvrđnjava, upepelil več lesenih starih palač, prišla so na mesto poslopja, zgrajena po novej šegi, kar je obžalovanja vredno zato, ker se je potem izgubilo nekaj starinsko važnega orientalskega značaja v njih. Vendar se še nahaja mnogo mnogo prelepitih stvari na Kremlinu. Pred vsem zagledaš staro palačo nekdanjih carjev, ki te kaj čudno zanima se svojimi živahnimi barvami od tal do kuplastih vrhov; na to staro palačo patrijarhov, kder se hranijo še vse stare svete knjige; najzanimjivejše je pa orožišče, v katerem je 20 dvoran napolnjenih z na vsako stran dragocenimi rečmi, zgodovinskimi spominki, orožjem, žezli, kronami, prestoli, zastavami, križi, biseri itd. Če se od ene strani bogatstvu tukaj nakopičenih reči načuditi ne moreš, napolnjuje te od druge njih zgodovinska stariost s posebnim spoštovanjem. Vse je na Kremlinu izraz veličastnosti, vse te spominja prezgovorne živahne ruske zgodovine; vsak predmet, iz katere snovi koli, se tvojemu strmečemu duhu predstavlja kot utelesen kos iz bogate ruske dogodivščine, vse ima pomen, stik, vsaka stvar ima svoj posebni narodni značaj. Tu nabajaš mej drugimi neprecenljivimi rečmi žezlo, katero je moskovskemu knezu Vladimiru Monomahu podaril Aleksij Komnenski; tu nabajaš krone z Rusijo zedinjenih kraljestev azijskih, pa tudi n. pr. obleko Petra velikega itd.

Kar se ti pa s posebnim zadovoljstvom i ponosom pokaže v tem širnem svetišču, to je oddelek stare carske palače, Terema imenovan, to je dvorana, katere mnogobrojni okrožni oboki sloné vsi na srednem steburu. Tukaj so stari carji imeli svoj dvor, preslišavali so poslance ter poslušali verske debate. Stene te čudovite dvorane se prebogato bliščé v sijajnih barvah, v zlatu, srebru, v višnjevini, zrkalih itd, najpozrešniše oko najde tukaj obilne paše, a najsmelejša fantazija ruska je utelesila svoje predrzne stvarbe pri cerkvah, ki so na Kremlinu: vse, kupla, pušice, rti, križi, stolpiči, i vse to zopet v najživahnejših barvah.

Podlistek.

Kremlin v Moskvi.*)

(Spisal Prost. Fr. Z.)

Kor (Petru velikemu.)

Možak je Rus, i vredno čislati
Zna vrle carje svoje. Da, verjemi:
Prej Ural se premakne na Kitajsko
No ruska vdanost se od carske hiše;
Tvoj silni um pa velik je:
Glej tankaj, kder klasé sarmaška žita,
I tam kraj Volge, kraj Meotide
Slaveči venci tam ti zelené
Na Pontskih bregih, koder mesta v sredi
Cvetó. Tud polnmesec že blede
Pred t'bo, Traški trinog tresé se.
Krog Apeninov i krog sivih Alp,
Blikaje se, tvoj zvezdni slov bliščé,
Pa kder Oront, i kder se Nil vali,
Ime presvitlo, slava ti živi.
Iz tragedije: »Knez Aleksij«, sp. Fr. Z.—k.

Kar poje v tej tragediji izvirnoslovenskej še v rokopisu zbor velikemu carju Petru, temu preroditelju sedaj več nego nekaj veličestne Rusije, vse to, če se bliže pogleda, velja tudi za današnje Ruse, ki imajo svoje zavirljive Švede še dan denes v grmanskih sosedih, naj se politična pratika preklada kakor hoče. Veleum, katerega se malenkostniki bojé, ne otide brez zavirnikov, oziroma škodnikov, i če je Slovan, sreča nezgod delce, ko bi tudi svetnik bil. Ko Rusom v turške vojni začetek ni hotel ugoden biti, brž so avstrijski Nemci — celo nemški klerikalni organi škodoželjni hrup zagnali, da v ruskem ležišču, osobito pri višjem zapovedništvu ni nobene discipline itd. I tisti pruski petolizci so po dovršenej zmagi, češ da ne zaostanejo v zgodovinskej duhovitosti, tro.

*) Zdaj ko se v staroslavnej Moskvi vrši kronanje carja Aleksandra III., ne utegne biti odveč, ako se izpregovori nekoliko o Kremlinu v Moskvi. Pia.

Ako se pa ločijo poslanci na federaliste in centraliste, postane razmerje za nas še boljše. Stalo bi namreč 234 federalistov 134 centralistom nasproti; avtonomisti (federalisti) bi toraj imeli za 100 glasov večine. Če se kaj motim, naj se vsak prepriča iz tega le pregleda:

Dežela	Vseh poslancev	Nem-ov	Nemcev	Federalistov	Centralistov
Galicija . . .	99	99	—	89	10
Češka . . .	93	51	42	51	42
Dol. Avstrija .	38	—	38	6	32
Moravska . . .	36	20	16	26	10
Štajerska . . .	20	6	14	10	10
Tirolska . . .	13	5	8	10	3
Gor. Avstrija .	13	—	13	7	6
Primorje . . .	11	11	—	5	6
Šlezija . . .	9	3	6	3	6
Bukovina . . .	9	7	2	6	3
Kranjska . . .	8	8	—	8	—
Dalmacija . . .	8	8	—	8	—
Koroška . . .	6	1	5	1	5
Solnograd . . .	3	—	3	2	1
Predarlško . .	2	—	2	2	—
vsa Cislajtanija	368	219	149	234	134

Z nekoliko pritiskom v Primorju, Šleziji in s pogodbo z Rusini pa bi se dala celo *dvotretjinska* večina zadobiti in *ustava spremeniti* po našem okusu. To je naravno. Sedanja združena levica zastopa le 3 do 4 milijone Nemcev; vse drugo prebivalstvo je zastopano po desnici in po Coroninjevemu klubu. Nemogoče pa je, da bi štiri milijoni za zmirom gospodovali nad 18 milijoni! Veliko naravnije je, da vladarstvo pripade sedanji desnici, v kateri so zastopani vsi narodi. Da pa desnica ne more priti do te jej pristujoče veljave, kriv je le *volilni red*, ki je levičarjem jako ugoden. Galicija ima le 63 poslancev namesto 99; volilne pravice kupčijskih zbornic, ki so itak v mešanstvu zastopane, potem one mest in velikega posestva pridejo večidel le liberalcem v korist, prikrajšanje kmetov v volilni pravici pa zadeva najbolj Slovane in konservativce.

Ako tedaj gr. Taaffe hoče krepko večino imeti, pokazali smo mu pot, po kateri to *lahko* doseže! Vseh narodnostnih prepričev bo k malu konec, ko bo enkrat ohola in prepirljiva nemškoliberalna stranka zdatno in stalno v kot potisnena!

Bolj ko vlada omahuje, več poguma imajo njeni nasprotniki. Naj se torej ohrabri in naj se teh sitnežev otrese s pomočjo občne volilne pravice!

H.

Oberdankovanje na Italijanskem

je bilo v ital. parlamentu sijajno obsojeno. — Zarad njega se je unel tudi boj mej ministerstvom in skrajno levico. — Ministerski predsednik Depretis je razložil svojo politiko in jako prepričevalno dokazal, da Irredenta Italiji le škoduje, da je treba temveč delati z vso močjo, da se ohrani mir se sosedji, posebno pa s tako važnim sosedom, kakor je Avstrija, ker Italija potrebuje miru, da izvrši svojo nalogo doma ter postane krepka in srečna in po zvezi z drugimi odločilnimi velevladstvi spoštovana tudi v inostranskem in vplivna v sredozemskem morju. Depretis-u so ugovarjali jako imenitni ljudje, mej njimi nekdanji ministri Crispi, Nicotera, a tudi znani kričač Cavalotti. — Nicotera je v svojem govoru oberdankoval, a največ so Irredentariji šteli na Crispi-ja, kateri se je pa v svojem govoru proti politiki ministerstva strašno osmešil, ker se je kot državnik podal skoraj na tisto stališče, iz katerega vedno deklamuje Cavalotti. — Vse to je napravilo jako slab vtisek celó na najliberal-

I kateri Rus bi se na te monumentalne stavbe ne oziral z opravičenim ponosom, ki so veliko več, nego samo v arhitektoničnem obziru velevažne i sijajne; ampak še se zgodovinsko zgovornostjo govore v narodnem duhu o hrabrosti, vsepožrtovalnem domoljubju, o blišči, velečutju i imovitosti njegovih prednikov. Zastina, Kremlin v Moskvi — mesto v mestu — je rusko svetišče, Akropola, Albambra, kapitol! Zabadava iščeš na svetu enacega pozorišča.

Predno pa otideš, ne moreš si kaj, da ne bi ogledal največjega čuda, največjega zvona na svetu, ki stoji na granitnem podnožju ne daleč od stolpa Ivana grozovitega. Ana Ivanova ga je dala uliti l. 1733; visok je 7 metrov, širok pa tudi 7 metrov, tehtal pa 216000 kilogramov. Zarad tega ni mogel biti nikdar obešen i je nad 100 let stal na golej zemlji. Sedaj so napravili iz njega kapelo. Po natančnih računih bi bron, iz kojega je ta velikan, stal kacic 9 milijonov frankov. Kako bogatstvo!

Če je Petrovgrad — sedajno glavno mesto rusko — vsled svoje bogatije, sijajnih palač, ulic, tržišč, zavodov, ustanovitev itd. severni Pariz; opravičeni smo, da trdimo o Moskvi — prejšnjem glavnem mestu, da je o njenem požaru l. 1812. zasijala kakor severna zora ruska svoboda, i da so se za zmerom raztopile verige francoskega samosilnika, v koje je hotel ko sužnje uklenoti dosihmal svobodne Ruse. V Moskvi se hrani vse, kar je Rusu najsvetejšega v narodnem i verskem obziru, v Moskvi so stolovali nekdanji knezi i carji, Moskva je še sedaj nekako središče velikanske Rusije, v Moskvi je zaplapolal gorostasni rudeči prapor ruske svobode, da ne rečem vse Evrope. V Moskvi, na visokem prostranem stojalu, se dviga velepomembni Rusije veličastvo izrazujoči Kremlin, Rusu na vsako stran visokopomembno, čarobno svetišče. Kremlin je vreden ponosa, ki mu ga Rus pripisuje, ker je sam zase svet polni čud, neizmernega bogastva i zgodovinske slave.

nejše levičarje, in ko je Depretis tirjal, naj zbornica odločno izreče, ako li odobrava zmerno politiko njegovega ministerstva, zmagal je bolj sijajno, nego si je mogel le sanjati: 348 poslancev je pri glasovanju odobravalo postopanje sedanjega ministerstva in le 29 glasovalo proti ministerstvu, mej temi so pač tudi Crispi, Cairoll in Nicotera. Irredenta je s tem glasovanjem obsojena in minister Depretis sam je izjavil, da ne boče puščal, da bodo tržaški, goriški ali istrski postopači vznemirjali italijansko ljudstvo. To je vendar jasno in glasno govorjeno. Akoprem pa je Depretis v zbornici dobil tako sijajno zaupnico, pri vsem tem je nastal prepričev mej ministri samimi in sliši se, da ministra Baccarini in Zenardelli odstopita, če morda uže nista, mej tem ko to pišemo. A kaj pomenja to? Da stvar pri vsem tem ni tako gladka, kakor se vidi na prvi pogled. Može, kakoršni so Crispi, Cairolli, Zanardelli, Nicotera, ti može so imeli še pred ne dolgo večino parlamenta za seboj in to uže večkrat, ne enkrat; ti važni in uplivni ljudski može (Crispi, Cairolli sta mej demokracijo italijansko najpriljubljenejša moža) ali ne bodo ti zdaj še hujše *frondirali*? Stvar je čisto jasna; ti može bodo čakali le ugodne prilike, da zopet uničijo posledice zadnjega glasovanja in če ne poprej, za prihodnje volitve se zna stvar tako preobrniti, da vsi ti može pridejo zopet na krmilo. In kaj potem? Zopet stara pesem.

Kedor pa pozna lastnosti italijanskega naroda, ne dvomi, da ti demokracije zopet pridejo na površje in ne kmalo kde je ljudsko menenje tako spremenljivo in pa tudi tako merodajno, kakor v Italiji, in ne kmalo proti kateri državi je srd v Italiji tako vkoreninen, kakor proti Avstriji. — Zarad tega menimo, da na vso to spremembo ni dosti zidati. V Italiji stoji denes reči tako: v par letih utegne tam plhati prav nasprotni veter in ta k ljubu vsej lealnosti in lojalnosti najvišjih krogov italijanskih. — Ali k ljubu temu se Avstrija nema čisto nič bati takozvane Irredente, ako jej tukaj na Primorskem sezida naraven jez, o katerem smo uže večkrat obširno pisali.

Mi Slovani na Primorskem (da govorimo z neko visoko osobo tržaško) smo tudi *Irredenti*, z vso silo svoje vstrajnosti in trdne volje odrešiti se hočemo nezasluzenega jarma in nastopiti hočemo ono gospodarstvo na bregovih Adrije, — katero nam gre po naravi. In Avstrija se nema in ne sme bati nobenih različnih vetrov v Italiji, to vse jej mora postati čisto jednako. — Saj je cesar sam zagotovil deputaciji društva »Edinosti« v letu 1878, da vsako ped te zemlje boče branil do zadnjega moža in cesar je govoril iz src vsem avstrijskim narodom, razen enej pečice.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Na Dunaji se je v zadnjih letih odkrilo marsikaj, kar priča, da je tam mnogo gnjilega; 23. t. m. so prišli na tatvino granitovih gruč, s katero se je policijski nadzornik *Graff*, ki je tudi hišni posestnik, uže to mesecev sistematično pečal. Cel redarski oddelek, ki je sumljiv, da se je tatvine vdeleževal, bil je suspendiran.

Česki deželni zbor je s cesarskim patentom razpuščen; novi deželni zbor pa sklican na 5. julija.

Ogerska poslanska zbornica je vzela imuniteto tudi poslancu Verhovay zarad tiskovne pravde, potem poslancem Pozmandy, Bakassi in Pronay zarad dvoboja.

Vnanje dežele.

Z nova trde časniki, da se to poletje *snišejo avstrijski pa nemški cesar in italijanski kralj* v Hostinskih toplicah.

Ruski car se je 22. t. m. preselil iz Petrovskijeve palače v Kremlin mej zvonjenjem zvonov in grmenjem topov; ljudstvo je napolnilo vse ulice. Sprevodni red je bil uže naznanjen. Ko je zagledalo ljudstvo carja na konji, sprejelo ga je z nepopisljivo navdušenostjo. Cesar je počasi jahal ter odzdravljaval mirno in prijazno. Tudi carico je ljudstvo navdušeno pozdravljalo. Na cerkvenih vratih, mimo katerih se je sprevod pomikal, bila je zbrana duhovščina, ki je carja in carico blagoslovila. Pri vstopu v mesto je pozdravilo carja 71 strelav iz kanonov, sprejel ga je Moskovski generalni guvernér in poklonilo se mu mej potjo mnogo korporacij in deputacij. Pred vrati je car stopil raz konja ter molil pred podobo Iberijske Matere božje; pri vstopu v to kapelo in izstopu je ljudstvo carja in carico vnovič navdušeno pozdravljalo; po dohodu v *Kreml* sta car in carica najprej stopila v Uspenski-katedralko, kder ju je sprejela sveta sinoda in duhovščina s križem in blagosloveno vodo. Ta dogodek je naznanilo 85 strelav. Iz te cerkve se je obrnil sprevod v Arhangelsko katedralko, potem pa do carske palače, kder sta se car in carica naselila. To je naznanilo sto strelav. Zvečer je po vseh cerkvah zvonilo in opravljala se božja služba, mesto pa se je prekrasno razsvetilo.

Nepopisljivo krasen i presunljivo veličanski je bil razgled na razsvitljeno mesto iz zvonika *Ivan Veliki*, ki je najvišji v ruskej državi. Videti je bilo neprezirno mesto, kakor bi se kopalo v gorečem morji se svojimi brezštevilnimi zlatimi kupolami in tankimi zvoniki. Velikanskih transparentov z Edisonovo električno lučjo i napisom: »Bože carja hrani!« bilo je po vseh trgih vse polno. Po trgih in večjih ulicah se je valila neštevilna množica ljudstva. izmej katerega se je razlegala carska pesem v sto jeziki, in bilo ni najmanjšega nerada.

Nadvojvoda *Karol Ljudevit* z svojo prejasno so-progo je 23. t. m. dopoludne dospel v Moskvo, kder so ga na kolodvoru sprejeli vsi veliki knezi in knežinje ter v odrejeno stanovanje spremili. K malu potem pa sta ga obiskala car in carica, ki sta se

od njega peljala tudi k vojvodi *Aosta* in k drugim tujim knezom. 23. t. m. dopoludne je bil mej slovesno božjo službo v Uspenskaj katedralki krščen državni prapor vpricho carja, carice in vseh velikih knezov in knežinj. Ta prapor, kateri ima rusko ljudstvo za eno največjih svetinj, kaže na temnem dnu ruski državni grb, obdan od manjših grbov novgorodskega in kijevskega. — Petem sta se napotila, od ljudstva navdušeno pozdravljana, car in carica v mali grad v Neskučnem gaju, kder ločena od sveta prebijeta postne dni.

24. t. m. se je začelo v Moskvi slovesno *osnanjevanje kronanja* po obredu, kateri smo uže objavili. Po prečitaniu manifesta ljudstvo navdušeno nazdravljalo carju in glasniki dele mej ljudstvo manifest v sto tisoč iztiskih.

V *Rimu* se je 22. t. m. začela porotna sodba zoper one, ki so irredentovali na trgu »Sciarras«. 22 oseb je zatočenih, da so državo razpostavili vojnej nevarnosti, ali da so ščuvali ljudstvo zoper kralja in ga žalili, drugi pa, da so hvalisali politične umre.

V *italijanskej poslanskej zbornici* je 22. t. m. minister Depretis naznanil, da so mej ministri nastala nasprotna menenja, in da je vsled tega on naznanil kralju svojo in svojih tovarišev odpoved, kralj pa mu je naročil, naj sestavi novo ministerstvo. Ministri ostanejo na svojih mestih, da izvrše svoja opravila. Na zahtevanje Depretisovo se je zborovanje odložilo do 30. t. m. Uzrok spora v ministerstvu skoraj brez dvombe izvira iz zadnjih pojav v državnem zboru, ko se je govorilo o Irredenti ter je ministerstvo dobilo sijajno zaupnico, o kateri stvari poročamo posebe. Kriza je uže nehala, dva ministra sta izstopila.

Časnik »Moniteur de Rome« hudo biča *prusko vlado* ter jej očita, da hoče pridobiti ugovorno pravico (veto), majnikovih zakonov pa neče predrugačiti, kar po pravici mora buditi nezaupanje. Ako se bo Prusija ravnala po vzgledu družih držav, in predrugači majnikove zakone, tedaj se vatican uda glede ugovorne pravice.

Francosi so v *Tongkingu* vojno pričeli. Polkovnik Desbordes je sovražnike zapodil onstran mesta Bomakü.

O *iberijski konfederaciji* se zopet mnogo govori. Časnik »Diario« to prašanje razpravlja in predlaga, naj se Špansko in Portugalsko brez škode svoje samostojnosti združite, in naj zunanjim državam nasproti zdaj španski, zdaj portugalski kralj velja za načelnika konfederacije.

Dopisi.

Iz koprškega okraja 24. maja.

Dne 15. t. m. je bila v Dolini volitev vrhovnega župana. Izvoljen je bil soglasno vrlj g. Eduard Lampe. Sv. rešnjega Telesa dan, pri krasnem vremenu, vila se je pod vodstvom č. g. kanonika po dolinskem polju mnogobrojna procesija. K tako lepej cerkveni svečanosti pa je gotovo pripomogla tudi boljunška godba in veteranje iz Brega. Pri procesiji, kakor tudi v cerkvi smo pa zapazili, da petje v Dolini, če prav mnogo mladih in šibkih moči, a vendar pod novim pevovodjem g. J. P. dobre napreduje.

Škofjaloka, dne 23. maja.

Čitalnica ima uže svojo novo krasno zastavo. Pri veselici dne 14. t. m., katera se je, upam, tudi v zadovoljnost g. blagajnika, dobro obnesla, imeli smo priliko čuditi se lepemu, natančnemu delu. Lahko z mirno vestjo vsakemu gospo M. Drenik za taka in enaka dela priporočamo. Če tudi je cena (gid. 245.—) presejala preliminirano svoto, vendar sme odbor ponosen biti, da je pri tako pišlih dohodkih, kakor jih ima naša čitalnica, napravil tako lepo zastavo. Ko uže o dohodkih govorim, naj še omenim, da mej darovalci za ta namen še pogrešamo odličnih gospodov, katerim bi se kak posamezen rajnš ne poznal preveč, ako bi ga v ta namen žrtvovali.

Kdaj bo blagoslovenje? To se čuje sedaj povsod. Naj sedaj, ko je odbor naredil prvi korak, ne dene rok križem. Le pomislite, gospodje, koliko pripomore slovesno blagoslovenje narodne zastave, katera ne reprezentuje le zabavnega društva »Čitalnica«, temuč tudi narodno meščanstvo, k spodbujanji narodne zavesti mej ljudstvom. Le nikar naj sedaj zopet ne zadremljemo, ko je še dosti dela, saj se bližajo volitve v deželni zbor. Ni se nam treba bati tako silnega napora kot pred šestimi leti, vendar pa moramo biti na vse pripravljani. Takrat se je obračala vsa agitacija na kmečke občine, a pri volitvah so nam po mestih skoraj vse poslaniške sedeže tako rekoč z naskokom vzeli. Tega se sicer ni več bati, a dobro je, da se taktike naših nasprotnikov spominjamo.

G—1.

Domače in razne vesti.

Tržaške novosti. Procesija sv. Rešnjega telesa je bila tudi letos, kakor vsako leto, velikanska; kakor druga leta smo tudi letos zapazili za procesijo slovensko ljudstvo v ogromnej večini, slišalo se je tudi letos v procesiji mnogo slovanskega petja; tudi veterani so posebno paradirali, bilo jih je za procesijo katic 600 z godbo in zastavo; a mej njimi smo tu in tam slišali tudi slovensko komando. Saj so veterani tudi večinoma Slovenci, zakaj ne bi se jim tu in tam kaj povedalo tudi po slovensko? Le nekaj nas je v oči in srce bilo. Ni prav, da so letos pri procesiji sv. Telesa one okoličanske deklice, ki so uosile vrvice crkvenih zastav, po mestno našemljene bile. Čudili smo se, da niti od jedne fare iz okolice nismo teh deklet v krasnej narodnej obleki zapazili, ko je prej vsako leto to veljalo. Kde je krivda? kedo je to zaukazal? morda kak magistratov mufti iz okolice. V procesiji, katera je tako velikanska, da morda v nobenem mestu Avstrije take ni, moral bi se slovanski živel vedno bolj kazati, ne pa zgublja-

vati. Okoličanski pevski zbori so se odhkovali s krasnim petjem, kder koli so pevci peli, poslušalo je pazljivo nagnečeno občinstvo na obeh straneh ulic. Čulo se je, da so namerjavali lahontiči nered napraviti, pa jim je srce baje v hlače palo. Bilo je vse v najlepšem redu in veličastno.

Pobirki iz časnikov. »L'Indipendente« se je te dni spravil na »Pester Lloyd« zaradi uže znanega članka. — Pravi mej drugim, da se Italijani prav nič ne boje Hrvatov in da Istra ne bode nikoli Hrvaška. — Gotovo se naslanja na Karnjele, kateri imajo ubozega istrakega kmeta v zanjkah. Pri vsem tem pa bi se našla »medicina« tudi za Karnjele, da le vlada hoče, naj nam to veruje »L'Indipendente«. Če je bilo mogoče, da so tuji Karnjeli zavladali z vladno pomočjo v Istri, gotovo je lože, da zavladajo tam starodavni domači prebivalci, Hrvatje. — Še drugo lepo je prinesel te dni ta list. — Prinesel je izviren dopis iz Moskve; pa ta dopis mu je došel skoraj gotovo po »balonu«, ker tudi mi imamo takega poročevalca v Moskvi, kakor ga ima »L'Indipendente«, in tega smo poslali na vse pošte v Moskvi, da poizve, ako je bilo zadnje 14 dni oddano kako pismo za »L'Indipendente« v Trstu; a ta naš prijatelj nam je denes telegrafoval: »Vsako pismo za inostransko se tukaj zapise, a za Trst ni bilo oddano v Moskvi od 6 t. m. nobeno pismo. — 6 t. m. je odšlo neko pismo trgovca za južnim sadjem, nekega Jeiteloff na ondoto hišo P., to je bilo zadnje. — V Moskvi te dni dobro živimo, pijemo in jemo, kolikor se nam ljubi, a vse brezplačno, kar se te dni tukaj pojé in popije, zadostoval bi, da se v Italiji ustavi ona bolezen »Pelagra« imenovana. Uže prav, ker »L'Indipendente« piše, da rusko ljudstvo trpi strašno lakoto in da je Moskva še bolj vasi podobna, nego pa Oglej, Kremlin da je blizo taka podrtija, kakor stara prašnica na koperške cesti. — Znano je vsemu svetu, da noben kmet na svetu tako slabo ne živi, kakor oni v deželi svobode, kder pomeranče rastejo. — Ker uže zastopa interese ubogih Kadorinov, ne bi morda bilo boljše, da se briga za italijanske, nego za ruske kmete, katerih razmere pozna še manj, nego svojega dopisnika v Moskvi. — Sploh nekateri učeni doktorji v Trstu zajemajo svoje vede le v fantaziji in pa v menažeriji medvedov, katere natvezajo ljudstvu.

Nek tržaški list je imel celo telegram iz Moskve, da so nihilisti napadli ruskega carja, ko je jezdit v sprevedu v Kremlin. A kakor nam piše zopet naš dopisnik iz Moskve, to ni bil telegram, ampak poročilo po telefonu, ali celo telovetru, katerega so znašli nihilisti.

Tepeža je bilo uže zopet zadosti v sredo in četrtek; uže zopet par ranjenih in več tepenih. Še celo pred kavarno »Stella Polare« sta se tepla s palicama dva elegantna gospoda, katerih eden je bil v družbi elegantnih dam. Kultura ima svoje meje, mislijo si ti gospodje.

Odbornikom društva »Edinost« naznanjamo, da bode seja v pondeljek 28 t. m. opoludne v prostorih del. podp. društva, Gorsia Stadion 11.

Imenovanja. Višja sodnija v Trstu je imenovala te-le praktikante avskultantom v Trstu: Jožef Colombis, Teodor Danilo, Ivan Grškovič, Karol Maldoner in Ivan Vidulič. Minister prava je imenoval pristava pri dež. sodniji v Ljubljani, g. Frana Tomšiča sodnikom v Postojni.

Razpisana je trafika tobaka s kolekturo v Via del Ponte št. 37/2 v Trstu. Natanjni pogoji se zvedo pri ravnateljstvu tukajšnje dogane, kamor je treba vložiti tudi prošnje.

Pred kazensko sodnijo so stali včeraj ti le možje iz Senpolaja pri Nabrežini: Ivan Peric, J. Kante, Andrej Vodopivec, Alojzij in Peter Skerk, Ivan Božič, Jožef Susteršič in Fran Zidarich. Pa zakaj? No pili so in napoljed sklenoli, da mora vse plačati njih drug, Anton Segica, in ker se je branol, so ga pretepli; moral je hote ali nehote plačati 11 gld. 28 kt. za »ceho«. Ker pa je v Avstriji za sedaj še prepovedan komunizem, je sodišče obsodilo Kanteja in Perica na 3. Vodopivca pa na 2 meseca poostrene ječe. — Stražolka Antona Češparja je obsodila sodnija na 1 mesec zapora, ker je s pismom oskrunil dobro ime neke spoštovane gospe. Tudi lepa!

Policijsko. V sredo je policija zaprla dva uže poznana ptička; enega ker je pil rakijo, pa ne plačal; drugega ker je neke kuharice preiskaval žep, pri čem ga je zasačila straža. — Nek Benečanski mesetar je komaj prišel v Trst, uže se je podal v neko hišo v Via del Torre in tam odprl zaprto stanovanje neke družine, z namenom, da bo kradel. A vratar ga je videl, ko je šel po stopnicah; in ker se mu je zdel sumljiv, šel je za njim in ga zasačil, ko je uže bil z veterih odprl vrata stanovanja. Tat je bežal, vratar za njim, dokler je tatu ujel stražnik.

Iz Lokve se nam piše: V nedeljo, 20. t. m. je imel pri nas znani g. J. Baldini predavanje iz kmetijstva. Prav za prav je le čital, in to z neslovenskim naglaševanjem, nekaj o gnoji in obrezovanji trt. K poduku temu zbralo se je bilo blizu 200 kmetov v šolskem poslopju, ki pa ni trajal niti celo uro ne. Po očitoval nam je g. Baldini nekoje stvari, rišoč na tablo. A pri tem je govoril — *nemški* ter nek drug gospod je njegovo pojasnjevanje tolmačil slovenski. Glede *teoretičnih* kmetijskih zmožnostij nečemo g. Baldiniju ničesa očitovati, vedoč, da človek, ki dovrši visoko kmetijsko šolo na Dunaji, mora vendar nekaj znati. Vender čuditi se moramo slavnej vladi, da mej *Slovence* pošilja potovalnega kmetijskega učitelja, ki *slovenščino* jedva za silo slabo bere, a kam li govori? Čuditi se pa moramo tudi Baldiniju samemu, ki prejemlje nalogo, katerej ni kos in koja bi morala biti v rokah veččega domačina! *Slovenski* kmet od teh Baldinijevih predavanj *nikakoršnega* prida nema in zapušča poduk — glavo stresujoč!

Imenik volilcev v velikem posestvu v Istri potem Gorici in Gradiški je prinesel »Osservatore« z

dostavkom, da je treba eventualne reklama cije prijaviti pri tuk. namestništvu v 14 dneh.

Goriške novice. *Goriška znana »korijera«* toči solze, ker se boji, da bodo v Gorici vsled nove šolske postave odpravili protestantovsko nemško šolo. Popred so ti ljudje vedno kričali zarad te šole, zdaj se pa jočejo po njej. Ni čudal Babja doslednost!

Goriška ljudska posojilnica začne svoje delovanje 1. junija.

Frinarica za slovenski otroški vrt v Gorici se je oglasila. Zdaj pojde v Gradec, da se dalje izobrazijo v ondanjih otroških vrtilih.

Izvršene so volitve za goriški mestni zbor; v I. razredu prodrl so ti le gospodje doktorji: Nardini, Seitz in Vercagnassi, sami Favettijevci; šlo bode torej v Gorici še po starem, eden bode skrbel najprej za-se, potem pa za druge.

Z ozirom na volitve v deželni zbor, ki se bodo vršile prihodnji mesec, sestavljal se je v Gorici ožji volilni odbor, ki pripravlja pot pomnoženemu ali širjemu odboru. V pomnoženi odbor so izbrani veljavni možje iz cele dežele, katerim je naročeno, da pozvedujejo v svojih okrajih želje in mnenja ljudstva. »Sloga« torej ne bode postavila kandidatov.

»Slovenski jezo« v Brdih bo imel svoj redni občni zbor 4. nedeljo po Binkoštih (dne 10. junija) ob 5. uri popoldne v Biljani. Položi se račun in izvoli se nov odbor.

Iz Metlike na Dolenjskem se nam piše: V 20. dan t. m. je črnomaljsko vatrogasno društvo blagoslovilo svojo zastavo i pri tej priiki priredilo lepo veselico v čitalničnih prostorih, h kateri so prišla tudi sosednja ognjegasna društva iz Metlike, Kočevja, Koprivnika itd. Veselica je bila lepa, živahna občinstva kljub dežju prepolno. Slabo vreme je odstrašilo mnogo gostov, vendar se nas je toliko zbralo, da nismo imeli prostora, v prostorih čitalnice smo pozdravili bratovsko narodno društvo, katero nas je jako prijazno in gostoljubno sprejelo, za kar se mu presrečno zahvaljujemo. Imeli smo uže sušo; a zdaj je dež zopet vso naravo oživel; nenavadno mrzle večere imamo, pri vsem tem pa letina dobro kaže.

Občna zgodovina. Spisal in založil *Janez Jesenko*. Prvi del: Stari vek. Drugi popravljeni natis. Cena 55 kr. V Ljubljani natisnila »Narodna Tiskarna« 1883. Ta ravnokar dotiskana, 133 strani obsežna knjiga nam je posebno dobro došla, ker je prva izdava že razprodana in nam je drugi popravljeni natis živa potreba.

Banka »Slavija« sklenola je v prvem letošnjem četrtletju t. j. do 31. marcija 9772 novih zavarovalnih pogodb za kapital 11.303.824 gld., za kar se jej je plačalo zavarovalnine in pristojbin 347.061 gld. 76 kr. Denarni promet, glavne blagajnice znašal je 1.933.183 gld. 83 kr., in od bankinih kapitalij bilo je v tem časi vloženi 220.825 gld. 06 kr. v česko-moravskih in poljskih posojilnicah, 634.067 gld. 46 kr. pa izposojenih na zemljišča. Za škode se je izplačalo v tem časi 79.426 gld. 48 kr. Gasilne brizgalnice je oddala banka v tem četrtletju trem občinam. Samoupravna društva za zavarovanje užitka in pokojnin postajajo če dalje bolj priljubljena. Pristopilo jim je namreč do konca marcija 1883 875 članov, ki so zavarovali užitkov in pokojnin za 125.047 gld. 84 kr. in vpisali vlog 503.585 gld. 14 kr. Zastopniška pokojninska zaloge imela je do konca marcija t. l. 4154 deležnikov, a njeno premoženje naraslo je na 32.779 gld. 09 kr.

Mesreče. V mestu Racine v severnej Ameriki je nevihta porušila 150 hiš, 20 oseb je bilo ubitih, 100 pa poškodovanih.

Rudarsko mesto *Dendwood* v severnej Ameriki je danes 2 tedna popolnoma porušila povodenj; mnogo ljudi je utonilo.

Prebivalstvo na Ruskem. Najnovejši statistični podatki o prebivalstvu na Ruskem so jako zanimivi. Zdaj znaša prebivalstvo v evropskej Rusiji 75.604.788 duš, v poljskem kraljestvu 7.219.077, v Flandiji 2.028.021, v Kavkazsu, Sibiriji in srednej Aziji 15.186.456. Vsa Rusija ima 100.038.348 prebivalcev. V letu 1870 je imela evropska Rusija 65.991.910 duš, poljsko kraljestvo 6.078.564, Finlandija 1.732.621, Kavkazija, Sibirija in srednja Azija 11.757.551, tedaj vsa ruska država 85.570.646 prebivalcev. V zadnjih 12 letih se je pomnožilo prebivalstvo za 14 $\frac{1}{2}$ milijona, to je prirastek, da enoliko prebivalcev nema marsikatera evropska država druge vrste. Silno se je pomnožilo prebivalstvo v velicih ruskih mestih. V primeri z letom 1860 je naraslo v Peterburgu od 667.000 na 927.000, v Varšavi od 271.000 na 401.000, v Odesi od 127.000 na 198.000, v Kijevu od 82.000 na 167.000, v Karkovu od 65.000 na 107.000, v Kersonu od 46.000 na 120.000, v Lodzu od 38.000 na 80.000, v Dinaburgu od 25.000 na 52.000, v Helsingforsu od 28.000 na 45.000. — Poljsko kraljestvo je imelo v letu 1816 le 2.717.187 prebivalcev, v letu 1832 uže 3.914.666, trideset let pozneje 4.072.103, v letu 1870 uže 6.078.364 in zdaj jih ima 7.219.077. Tedaj se je v 65 letih pomnožilo prebivalstvo za 166%, pri vseh notranjih homatijah.

Izseljevanje iz Italije je jako obilo. Ne le, da so Italijani, kakor tice selivke, ki na pomlad poplavijo sosednje dežele, na zimo pa se zopet vrnó, tudi stalno se zelo izseljujejo, posebno v južno Ameriko. Od leta 1869 se jih je okoli 61.000 izselilo v Brazilljo, mnogo tudi v republiko Urugvaj in v argentinske zvezne države.

V italijanskih hranilnicah je bilo proti koncu leta 1832 vloženi 939.447.215 lir; največ je vložila Lombardija, in sicer 206 milijonov.

Cista resnica. Odvetnik, povabljen za pričó v nekej pravdi, ni jasno govoril, sodnik mu tedaj seže v besedo rekoč: »Prosim, pozabite za trenotek svoj stan in povejte čisto resnico.«

Iz zapuščine necega suroveža. Če vidim moža klečati pred žensko in jo prositi za roko, tedaj vedno verujem na preseljevanje duš, ker menim, da se je

gotovo duša katere kamele vanj preselila, ker to je edina žival, ki poklekne, če se jej najtežje breme naloži.

Klavir domača žival. Učitelj: Imenujte mi nekoliko domačih živalij! — »Tonček: »Konj, mačka.« — »Še nekoliko, Jožek:« — Jožek: »Gos, lastavica.« — Dobro, še neko, ima štiri noge, trpé jo v hiši, in časi dela veliko šuma tako, da še zaspati ne moremo.« — Nežika (samosvesta): »Klavir!«

Kolera vedno manj nevarna. V letu 1832 je umrlo za to boleznijo 18.654 od 753.987 bolnikov, to je 1 od 40; v letu 1849 19184 od 995.504, to je 1 od 51; v letu 1854 9096 od 1.021.530, to je 1 od 112; v letu 1865 6176, to je 1 od 270.

Jecljanje iz oponašanja. Nek poreden deček je svojega tovariša, ki je jecjal, zelo pogosto oponašal ter ga s tem žalil in jezil, ker so se drugi tovariši smijali. Ta grda šala pa ni ostala brez kazni, začel je sam jecjati, vedno bolj in bolj, da je v jecljanju nadkrilil celo onega, katerega je porednež oponašal. Premožni njegovi roditelji so ga dali v neko slovečo bolnico, a vse je bilo zabada, zdravniki ga niso mogli ozdraviti. — Naj bo ta resnična dogodba v svarilo onim, ki se radi drugim spakujejo.

Najnovejše vesti.

Iz Moskve telegrafujejo, da je četrtek začel^o javno proglašanje manifesta za kronjanje v istem redu, kakor smo uže popisali v svojem listu. Vreme je najugodnejše in tujevc v Moskvi nad 200.000. Okolo 60 princov inostranskih dinastij je uže došlo v Moskvo. — Car in carica sta obiskala našega nadvojvoda Karola Ljudevita, brata cesarjevega, — katerega ruski dvor posebno odlikuje. — Nadvojvoda je včeraj sprejel ves diplomatični kor in avstrijsko kolonijo v Moskvi, katera mu je poklonila krasno vezano adresó. — Nemški poslanik bode dal v imenu vsih diplomatov na čast caru in carici bal, na katerem bosta veličanstva slovesno sprejela ves diplomatični kor. — Dopisnikov inostranskih listov je v Moskvi okolo 50, kakor to povzamemo listu »Birževije Vjedomosti«, mej njimi največ francoskih (16) in primerno najmanj avstrijskih, (4) Politik, Presse, Oriental in Tagblatt, Angleških 6 — Od avstrijskih listov ima objektivna, dobra poročila le »Politik«. Govori se močno, da bode car na dan kronanja izdal manifest, v katerem bode ruskem ljudstvu obljubil, da bode njega skrb, da zadovolji po mogočnosti vse pametne stranke in vpelje vse one svoboščine, katere dovljujejo moralne in materialne okoliščine carstva ter izrekel nado, da se ohrani svetovni mir. — Ljudstvo je mirno, veselo; blišč v Moskvi dozdej nepoznan. Da so tuji principi, bratje in sorodniki cesarjev in kraljev v tolikem številu došli, vkljub nihilističnem pretenju, je dokaz, da so vse dinastije v ozki zvezi v namen ohranjenja sedanjega socialnega reda.

Razglas.

Podpisani odbor javi, da je prošnjo za slovenske šole v mestu podpisalo 1429 očetov slovenskih otrok v Trstu (mestu, in ne tudi v okolici) stanujočih, kateri očetje imajo po napravljemem poprečnem računu blizo 4000 otrok. — To prošnjo je podalo društvo denes mestnemu starešinstvu. — Da pa ne bi kateri neprijatelji našega naroda sumili, da niso podpisali pravi, ali da so prisiljeni, sklenol je odbor, da objavi v društvenem glasilu vsa imena onih, kateri so prošnjo podpisali in vabi vse one, kateri se niso podpisali čisto prostovoljno brez vsacega pritiska, naj svoj podpis prekljčejo pri uradnistvu »Edinosti«.

Odbor polit. društva »Edinost« za Primorsko.

V Trstu, dne 20. maja 1883.

Prošnjo so podpisali ti le v Trstu (mestu) stanujoči očetje. II. nadaljevanje.

Ant. Eržišnik, Greg. Dolenc, Iv. Umek, Iv. Kren, Jos. Seles, Jos. Suster, Fr. Princ, Iv. Tržan, Mat. Prelec, J. Gullin, M. Pregarc, Fr. Terpin, Jan. Kozman, Ant. Vatovec, Fr. Lapanje, Ant. Gregorič, Mart. Lapanje, Josip Lozej, Luk. Gregorič, J. M. Mattiak, And. Muzina, J. M. Afrič, Fr. Mijot, Mat. Zorzini, Mih. Marc, J. M. Marc, Jos. Kunstl, Lor. Sager, Iv. Stibil, Krist. Pertot, Fr. Gomizel, Iv. Biščiak, Mart. Martelanc, Jan. Pertot, Pavl. Rener, Andr. Pertot, Ant. Martelanc, Ant. Vodopivec, Jak. Starc, Angel Taccani, J. M. Pertot, Fr. Cegnar, Mart. Gaisel, Nik. Nolio, Andr. Babudar, Iv. Mramor, Ant. Volk, Alojz Klobučar, Iv. Role, Iv. Ipavic, Jer. Pertot, J. M. Žnidaršič, Ant. Kolman, Paul Šlibar, Jos. Škerjanc, Iv. Hafner, Iv. Zoler, Fr. Cehovin, Karl Kopal, Iv. Bertuluc, Iv. Kanobel, Iv. Colija, Iv. Prek, Ignac Dolinar, Fran Sager, Janko Germek, Jos. Vatovec, Jak. Vatovec, Jos. Vatovec, And. Pipan, Jos. Gustin, Mih. Stare, Jak. Pipan, Luka Starc, Jos. Fraček, Ant. Martelanc, Jer. Pertot, Iv. Pertot, Jos. Starc, Fr. Trost, Luk. Martelanc, Fr. Kocjančič, Just. Gunster, Fr. Martelanc, Jan. Pertot, Bošt. Pertot, Jak. Martelanc, V. Vojevič, And. Cvetnić, Gr. Jereb, Jos. Haber, Ig. Zorn, Ant. Zorn, Fr. Zorn, Jak. Škočaj, Ant. Kapel, Mih. Ipavic, Miha Vuht, Ant. Zergol, Jan. Zergol, Ant. Slajko, And. Sinigoj, Jos. Bavcon, Amb. Furlani, Jos. Sulič, Jak. Tekalec, Fr. Furlan, Jos. Kerpan, Ant. Gregorič, Mih. Jurišovič, Peter Kramer, Ed. Aider, Andrej Schonta, Fr. Osovnik, Jos. Devetak, And. Stradiot, Fran Primožič, A. Golina, Fr. Moska, Jan. Slavc, Jer. Stekel, Ant. Sigon, Dom. Ambrosioni, Jos. Jajchic, Fr. Kliš, Ant. Primožič, Fr. Sušelj, And. Vatovec, Iv. Covachich, Fr. Andrejčič, Val. Sella, Mih. Garin, J. Cosak, Iv. Lenaršich, Jak. Gustin, Fr. Taučar, Ant. Fankin, Bogd. Perkovič, Fr. Cerkvenik, Tom. Zuljan, Ant. Lorenčič, Lor. Bavcon, Ant. Mazzaroli, Ant. Sposito, Iv. Vestam, Jan. Ukovič, And. Bizjak, Jak. Švara, And. Pečenko, Fran Pečenko, Mart. Ribarič, Jan. Spicnagel, Ant. Mavrovič, Ant. Sallet, Pavl. Meršnik, Jos. Schriten, Maks. Naetti, Greg. Trušnovič, Jos. Cinigoj, Iv. Caadatti, Jak. Sušelj, Fr. Počkar, Jer. Ortanilo, Ant. Stedi, Iv. Kermač, Jak. Kul, Iv. Stocker, Fr. Stoher, Iv. Sabič, Iv. Ruzzier, Ant. Butovič, L. Pandulič, Iv. Delpin, Iv. Missittilli, Jan. Ferluga, Iv. Kalc, Jan. Fabian, Lov. Kašik, Isidor Bisalca, Mih. Pirjavec, Tomaz Cologina, Jaro Caligarič, Anton Masetič, Cergal Matija. (Dalje prihodnjič.)

Tržno poročilo.

Kava. — Trg jako mlatov. cene šibke; prodale se je 1500 vreč Rio po gl. 38 do gl. 52. —, 1200 Santos po gl. 52 1/2, do gl. 58. —, Java velja gl. 62 do gl. 70. —, Ceylon plant. gl. 90 do gl. 130.
Sladkor — nekaj več kupčije po boljnih cenah, tendenca bolj trdna. Prodalo se je 5000 vreč sladkorja po gl. 29 1/2, do gl. 32.
Olje — cene jako trdne s tendenco, da postanejo še više. — Denes stane namizno gl. 64 do gl. 73, jedilno gl. 38 do gl. 42.
Sadje — limoni in pomeranče postale so draže in stanejo denes dobri limoni od gl. 5 do gl. 7. —, pomeranče pa gl. 4 1/2 do gl. 8 1/2; manjliji so tudi postali draži, gl. 90 do gl. 95. —, rozicli gl. 8. —, fige v venci gl. 24 do gl. 25. —, opaša gl. 22. —, cvebe navadne gl. 20 do gl. 22. —, Elemé gl. 22 do gl. 33. —, Sultanina gl. 23 do gl. 45.
Riz. — V dobrem obratu; cene nespremenjene.
Petrolje — cena nekoliko nižje, gl. 9 1/2; — pa vtegne še pasti.
Domáci pridelki. — Fižol za domačo trgovino gl. 8 do gl. 14. —, maslo gl. 92 do gl. 98.
Žito — kupčija je popolnoma zaspala, cene le nominalne.

Borsno poročilo.

Borsa jako neodločna, kurzi drž. papirjev pri vsem tem dobri in jako trdni, kar je dokaz dobrih državnih finančnih razmer in zdravega položaja. Dobro je posebno to, da ne more niti slabost pariške borse uplivati na avstrijsko državno rento.

Dunajska borsna dne 25. maja.

Žnotni drž. dolg v bankovcih	78 gl. 55 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	79 » 10 »
Zlata renta	98 » 95 »
5% avst. renta	93 » 55 »
Delnice narodne banke	839 » — »
Kreditne delnice	305 » 80 »
London 10 lir sterlin	120 » 10 »
Napoleon	9 » 51 »
C. kr. cekini	5 » 66 »
100 državnih mark	58 » 55 »

Politično Društvo »Edinost« za vse Primorsko.

Poziv na Tabor.

V nedeljo, dne 3. junija

TABOR

na POLJU v BREZOVICI

MATERIJE.

Začetek tabora točno ob 3. uri popoldne.

Dnevni red:

- Kako bi se povzdignolo narodno šolstvo in kako bi se prišlo v okom nemarnemu pohajanju šol — govori g. A. Medvaščak.
 - Kako naj se slovenske, oziroma hrvatske občine v Istri uredujejo, govori g. G. Kastelec.
 - Kako dela poreški kreditni zavod, in potreba posebne posojilnice za podgradski okraj — gov. g. Sl. Jenko.
 - Kako bi se povzdignolo zanemarjeno kmetijstvo v Istri — govori g. R. Ridard Dolenc in J. Kristan.
 - Je li potrebno, da se župani in drugi odlični možje raznih občin zbirajo v županske shode — gov. g. Sl. Jenko.
 - Kam se vporablja denar od kazni zaradi prestopkov gozdnih postav kaznovanih kmetov? — gov. g. Kociper.
 - All in kje se ima napraviti veliki tabor v sredini Istre — gov. g. Mandič in V. Dolenc.
 - Drugi nasveti udov društva.
- Podpisani odbor vabi prav nujno vsa slovenska in hrvatska društva in sploh vse rodoljube, da se v obilnem številu vdeležijo tega jako važnega tabora ter s tem pokažejo, kako jim je na srcu narodno probujenje Istre in te dežele duševni in gmotni napredek.
- Živila srečna, napredujoča Istral naj bode gaslo tega, četrtega tabora v Istri, kateri nam skoro gotovo še letos porodi še drugi važnejši tabor v sredini Istre mej brati Hrvati. — Rodoljubje hrvatski in slovenski! mej nami ni razlike v mišljenju in cilju, val skupaj delajmo na korist in povzdigo enega naroda in za srečo in boljše bodočnost mile nam Avstrije! — Na taboru v Brezovici se vidimo, tam si bomo zvestih src segali v bratske roke!
- Trst, 24. maja 1883. Odbor.

Oglas.

Moja »Književna zgodovina« slovenskega Štajerja »posvečena o sedemdesetletnici dra. Miklošiča in obsegajoča str. 181 in VII. v osmini dotiskana je, ter se po 1 goldinar dobiva tako, da kdor njo naroči po denarni naznanici, naj v ime poštnine priloži 5 novčičev. Ako njih več denarje pošlje ob enem, pripošljejo se tudi knjige ob enem, ter naročniki poštnino razdele med seboj. — Pole za naročnike pripošljejo se po mogočnosti vsem čitalnicam in zrodnim društvom. — O novem letu se knjiga izroči knjigarjem, ter poskoči cena.

V Gradcu, 18. maja 1883.

Ivan Macun,
gimn. profes. Leonhartgasse 18.

Poslano.

Izpod Nanosa 23. maja.
 Pri volilnem shodu, koji je bil 20. t. m. v Postojni, omenil je Hinko Kavčič, da občina želja po Notranjskem je, da bi kmetovalce v deželnem zboru kolikor mogoče kmetovalci zastopali, ne pa sami gg. doktorji, ali sami č. g. duhovni. Vsi stanovi naj bodo primerno zastopani in kmetovalci so na Kranjskem v ogromnej večini. Katera želja je tudi istinita.

Na to se je oglašil g. Padar, gozdarski uradnik ter v svojem jako modrem govoru mej drugim tudi rekel: »Kaj mar mislijo nekateri kmetje, da je poslaniški posej tako lahek ter da je to tako, kakor z vilami gnoj kidati. Naposled bi se morda celo še tak volil, koji niti brati niti pisati ne zna, in se bo moral še to tam učiti.« Tako in

enako se je drznil gospod govoriti, koji živi ter je plačen od žuljev onih, ki niso za drugo, ter ne znajo drugega razen gnoj kidati.

Da pa ne bode mislil g. Padar, da nam je on sè svojim »modrim, temeljitim premišljenim« govorom, jezike zavezal, ker nam je povedal, in to jasno: naj pri vilah in gnoju ostane kmetovalce, zdravevam se jaz v imenu mnogo razžaljenih notranjskih kmetovalcev na ta govor nekoliko odgovoriti.

Gospod Padar je bil pač nazoč, ko so nekateri gg. predgovorniki poudarjali; da smo Notranjci najbolj vzbujeni, kar se tiče narodne stvari, ter da tukaj je mej posestniki in kmetovalci narodna inteligenca doma. Toraj najbolj vzbujeni ter inteligentni kraj ni zmožen, po mnenju g. Padarja, izven sebe izbrati dveh sposobnih kmetovalcev za deželni zbor! Ako je tako, kaj mora še le v onih krajih biti, kder je narod najmanj vzbujen, ter inteligentni kmetovalci ali posestniki tiče v nasprotnem taboru. In vendar se nahajajo, pa ne le v Kranjskem, temuč i v drugih deželnih zborih, kmetovalci kakor ljudski zastopniki. Kaj ti poslednji pri sejah delajo, ali samo gnoj kidajo, ali se pa uče brati in pisati, to bi pač moral dobro vedeti g. Padar. Da še celo v državnem zboru ni brezi teh in dobro nam je poznato jih nekoliko, koji se večkrat izvrstno vedeje.

Čudno je, da se g. Padarju tako maločastno zdi gnoj kidati. Pa vendar je ta poslednji tako važen faktor, ter tolike vrednosti, da bi se brez njega jako težko živelo. Gnoj kidalci niso toraj tako malo vredni, kakor kakov gospod misli, toraj jih ni treba tako porogljivo zasmehavati.

Kar se pa tiče čitanja in pisanja od strani notranjskih posestnikov, moram povedati g. Padarju, da je obilo taci, koji so tega morda toliko zmožni, kakor on sam, toraj smelo večasih gnojne vile s peresom zamenjajo, ako jim čas dopušča. Čudno, da ta gospod, akopram mej nami živi, še tega dosihmal ni vedel. Dokaz, da se mu kmetijski stan zdi premalo vreden, da bi on ž njim občeval, čeprav je to njegova dolžnost.

Ako je pa g. Padar tako prebrisan, da zna drugim »dobre« svete dati, ter nas poučevati, kaj je deželni zbor in kako se tam morajo referati ali razložbe delati, vedeti bi moral tudi, da v shodih in zborih nema vsak pravice govoriti ter glasovati. To naj bi si on za prihodnje zapomnil, da se ne bode red kalil ter mislilo, da so se shoda samo taki vdeležili, koji znajo samo gnoj kidati, a čitati in pisati pa ne. Da ni zbor v Postojni kandidiral dveh jako zaslužnih gospodov, mnogo nas bi se bilo protivilo in izvoljeni bi bili najbrže možje kmetovalci.

Toliko naj za sedaj zadoščuje.)

Hinko Nanos.

Pozor!

Podpisani, lastnik kavarne »Progresso«, prevzel je te dni tudi staroznano in po Slovanih v obče močno obiskovano kavnarno

»COMMERCIO«

v začetku ulice »Caserma«.

Priporoča se domačim in tujcem za mnogobrojno obiskovanje ter obljublja najpazljivješo poštredbo. Skrbel bo tudi, da bodo v kavarni vsi važnejši domači tržaški in tudi zunanji časopisi, posebno pa slovenski in hrvatski.

A. Šorli.

Dobra prilika za nakup pohištva!

Pohištvo, ki je ostalo po tržaškeje razstavi, kakor za jedilne in spalne sobe, pohištvo za salon, nadalje

»pohištvo za 100 sob«

priporočljivo za gostilne in hiše na deželi, prodaja se pri

IGNACIJO KRON v Trstu, Via Caserma N. 3.

Ceniki s podobami brezplačno.

Ako kedo zahteva, se kupljeno pohištvo pošlje tudi franko carine.

6-5

Portlandski in Romansk Cement

najboljše vrste i po zmernih cenah renomirane tovarne v Trbovljah (Trifail).

Zastop in zaloga pri

SCHNABL & C.

Via Carintia 17. 12-10

Zaloga cevi, poljedelskih strojev, sesalk

(pump) mašinsko olje, jermene itd.

Nič več kašlja

10-7

Prsni čaj

napravljen po lekarničarju

G. B. Rovis, v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri, ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 soldov.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pite za prestenje života in proti madronu iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtem truplu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obzira na dijeto. Ena škatlja velja 30 soldov.

Piašter in tudi tinktura proti kurjim očenom in debelej koži — cena 3 piaštrov za kurja očesa 20 soldov — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni Rovis, v Gorici v lekarnah Cristofoletti in Pontoni.

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

*) Na željo nekoliko naših prijateljev smo sprejeli to bolj stvarno poslano, mej tem ko smo ostre dopise odstranili. Stvarnim dopisom odpremo radi svoje predala, naj se pojmovi čiste.

Ured.

Naznanilo.

Odslej morejo udje delalskega podpornega društva prejemati potrebna zdravila tudi v lekarni

ROVIS, Corso št. 47.

katero lekarno pohaja tudi društveni zdravnik, g. dr. Fran Mandič. Ta lekarna, v kateri se govori tudi slovensko, ima tudi vsakovrstne leke za živino, za krave, voli, prešiče, konje itd.

10-5

Novo zboljšani popolnoma

varni brivni aparat.

Dosedaj nedosežen in tako popoln, da daje vsakteremu popolno gotovost; s čem je vsakemu tudi brivenja nezmožnemu mogoče, da se obrije hitro in z dosedaj nepoznano gotovostjo pred vsako nevarnostjo. (Da bi se kedo vrezal, ali na kak drug način kožo poškodoval je vsled posebne konstrukcije aparata popolnoma nemogoče). Cena enega komada 3 gl.; izredno finega 4 gl. Popis se slikami se doda vsakemu aparatu brezplačno. Agentom in prodajalcem po fabriških cenah. Odpošilja se proti predplačilu ali proti povzetju. Le neposredno se dobi ta aparat pri

Klingl & Baumann, Dunaj, I., Tegetthoffstr. št. 3.

NB. Sviri se pred pozarejenjem; vsak komad našega na novo zboljšanega popolno varnega brivnega aparata ima našo varnostno znamenje (K. & B. Wien.)

(5-1)

Kraljica vsih lekov.

Deset let velikankega uspeha, čudodelne zdravilne moči, je ta lek dobro poznan ne le v cesarstvu avstrijsko-ogerskem, ampak tudi na inostranskem. Jako po ceni, je znak dobrotelčnosti in pomoči v človeškem trpljenju in se nahaja v kajčiel ubožca, kakor tudi v palači velikega bogatina.

Spremljevana po priporočbah najučenejših zdravnikov, in po neskončnem številu spričeval, se odlikuje zaslužno mej tolikimi zdravili, o katerih tako pohvalno govore četrte strani časnikov.

Kraljica vseh lekov je *Franz'sche Essenz*, napravljena po **Gabrielu Piccoliu**, lekarničarju v Ljubljani, kateremu se pošiljajo naročbe, in katere se izvršujejo točno proti povzetju.

Gosp. G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani. Podpisani spričuje čisto resnico, da je tinktura *Franz'sche Essenz* spoštovanega gosp. Piccoli-a, lekarničarja v Ljubljani visoko obrajšana od mnogih bolnikov tudi drugih bližnjih far zaradi nje čudodelne in hitre moči in nenavadnega uspeha, tako sicer, da ga ni dneva, da ne bi prišel kak bolnik k njemu v Fianono in ga prosil, naj mu proga kako steklenico te čudodelne esence, katero on vedno ima pri rokah za svojo in rabo družine.

Fianona 3. oktobra 1882.

Anton Tolassich, župnik-kanonik.

Uže mnogo časa zdravim mnoge bolezni z najboljšim uspehom le s čistili. Predpisujem tudi Vašo *Franz'sche Essenz*, katera razun nje znane uspešnosti, ima tudi prednost, da prouzročuje obilna izpraznenja brez da bi kaj dražila črevesja.

Trst v oktobru 1882.

20-3 Dr. Pardo, praktični zdravnik.

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču.

je odlično najboljšje zdravilo zoper protivin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žiricah, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo »cvetu zoper trganje po dr. Maliču« s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožno izpuhtke in bezgavne oteklino. 1 stekl. 60 kr.

Anaterinksa ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Križistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah 4 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

20-17

Naročila iz dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.